

EDUSKUNNAN ULKOASIAINVALIOKUNTA 12.5.2026

VNS 3/2026 VP VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2027-2030; ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALAN PÄÄLUOKKA

- Ulkoministeriön pääluokan 24. määrärahat laskevat kehyskauden 2027-2030 aikana 1,13 mrd. eurosta 1,07 mrd. euroon. Edelliseen kehyspäättökseen verrattuna määrärahataso laskee n. 56 milj. euroa kehyskauden alussa ja n. 65 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoon vaikuttavat erityisesti hallituksen syksyllä 2025 ja keväällä 2026 päättämät lisätoimet sekä YK:n rauhanturvajoukkojen Suomen maksuosuuden ja valuuttaturssimuutosten vaikutukset ulkoministeriön maksamiin jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin.
- Kehyskauden lopulla pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuuden arvioidaan olevan 26 %, kriisinhallinnan 6 %, kehitysyhteistyön 57 % ja muiden menojen 11 %.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään vakavassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi.
- Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Tiivistä yhteistyö kumppanimaiden kanssa, hyvät kahdenväliset suhteet sekä kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän vahvistaminen ovat Suomen kansainvälisten suhteiden kulmakiviä. Euroopan unioni ja puolustusliitto Nato muodostavat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteistyövaraisen ytimen.
- Suomi on ehdolla YK:n turvallisuusneuvostoon kaudelle 2029-2030. Suomi toimii EU:n Itämeri-strategian (EUSBSR) puheenjohtajana vuosina 2027-2028 ja NB8-puheenjohtajana vuonna 2028.

Ulkoasiainhallinnolle osoitetut lisäsäästöt

- Ulkoasiainhallinnolle osoitettiin julkisen talouden suunnitelmassa seuraavat lisäsopeuttamistoimet:
 - o Ulkoasiainhallinnon toimintamenot, tuottavuusvähennys, 365 000 euroa vuonna 2027, 1 093 000 euroa vuonna 2028, 2 200 000 euroa vuonna 2029 ja 3 629 000 euroa vuonna 2030,
 - o Yleiset toimintameno säästöt, vähennys 3 916 000 euroa vuosittain, kohdennetaan momenteille vuoden 2027 talousarvioehdotuksessa,
 - o Sotilaallinen kriisihallinta, Libanon kriisinhallintaoperaation (UNIFIL) päätyminen, vähennys 5 000 000 euroa vuonna 2027 ja 10 000 000 euroa vuosittain vuodesta 2028 lähtien sekä vähennys 3 080 000 euroa vuosittain vuodesta 2027 lähtien määrärahojen tarkentuneesta käyttöarviosta johtuen,
 - o Kehityspoliittiset lainat ja sijoitukset, vähennys 35 000 000 euroa vuosittain vuodesta 2027 lähtien.
- Lisäksi vuoden 2026 talousarviossa ulkoministeriön talonrakennusmomentille osoitettu 1,2 milj. euron yritystuskisäästön uudelleen kohdennus on kohdennettu siviilikriisihallintaan (-500 000 euroa) ja rauhanvälitykseen (-700 000 euroa).

Ulkoasiainhallinto

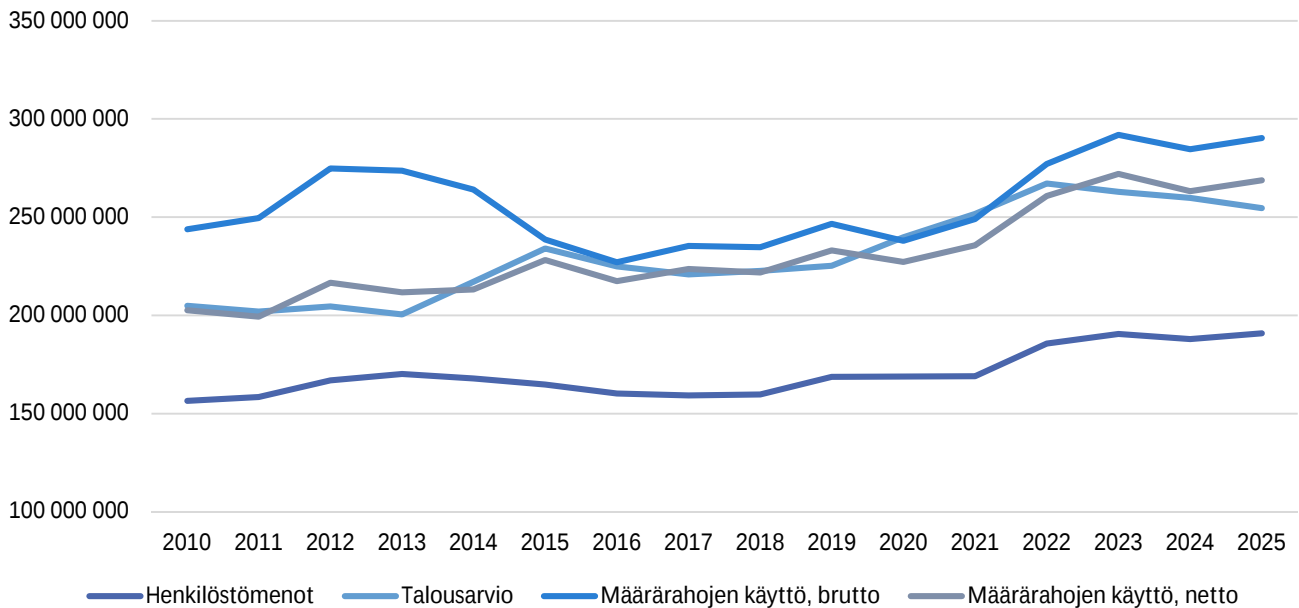
24.01.01 Toimintamenot

- Ulkoasiainhallinnon toimintamenot laskevat ennen yleisen toimintameno säästön osoittamista määrärahoihin 244 milj. eurosta 241 milj. euroon kehyskaudella 2027-2030. Määrärahoissa on otettu huomioon myös vuoden 2026 talousarviossa tehty 6,4 milj. euron toimintameno säästö.
- Momentille osoitettu tuottavuusvähennys (0,25/0,5/0,75/1 %) on laskettu momenttien 24.01.01 Ulkoasiainhallinnon toimintamenot ja 24.01.02 Team Finland -uudistuksen vienninedistämispalvelut kokonaisuudesta yhteensä 267,3 milj. euroa vuoden 2026 talousarviossa. Ulkoministeriön osalta tuottavuussäästö on kohdennettu

kokonaisuudessaan ministeriön toimintamenoihin momentille 24.01.01 seuraavasti: vähennys on 335 000 euroa vuonna 2027, 1 093 000 euroa vuonna 2028, 2 200 000 euroa vuonna 2029 ja 3 629 000 euroa vuonna 2030.

- Muuttuva toimintaympäristö vaatii ulkoasiainhallinnolta ennakointia, seuranta, analyysiä ja joustavaa resursien käyttöä.
- Ulkoasiainhallinto palvelee koko valtionhallintoa, kansalaisia, yrityksiä, järjestöjä, mediaa ja muita yhteistyökumppaneita. Ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön kasvavat paineet edellyttävät ulkoasiainhallinnolta kokonaisvaltaista otetta, tiivistä yhteistyötä sekä kaikkien käytettävissä olevien välineiden hyödyntämistä keskeisten tavoitteiden edistämiseen.

Toimintamenot, käyttö 2010-2025

Edustustoverkko

- Ulkoministeriön edustustoverkon merkitys Suomen intressien edistäjänä, talouskasvun tukijana ja kansainvälisten kumppanuuksien luojana on keskeinen. Edustustoverkolla on myös tärkeä rooli turvata yhteiskunnan perustoimintoja, jos Suomeen kohdistuisi vakava ulkopuolelta tuleva uhka.
- Ulkoministeriö tarkastelee säännöllisesti Suomen edustustoverkon vastaavuutta ajankohtaisiin ja tulevaisuuden tarpeisiin. Ulkoasianhallinnon uudistuksen tavoitteena on keskittyä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin intresseihin ja talouskasvun edistämiseen. Ulkoministeriön resurssit ja panostukset tulevat painottumaan maihin, jotka ovat Suomen kannalta strategisesti merkittäviä. Tämä koskee myös edustustoverkkoa. Päätökset edustustoverkon mitoituksesta tehdään pitkällä aikavälillä suunnitelmallisesti.
- Suomella on tällä hetkellä 92 toimipistettä:
 - o 76 suurlähetystyä, joista väliaikaisesti suljettu kolme: Kabul, Afganistan, Yangon, Myanmar ja Damaskos, Syyria
 - o 2 yhteystoimistoa: Ramallah (Palestiinalaisalue) ja Minsk (Valko-Venäjä)
 - o 6 pääkonsulaattia: Houston, Los Angeles ja New York (Yhdysvallat), Hongkong ja Shanghai (Kiina) sekä Mumbai (Intia)
 - o 1 konsulaatti: São Paulo (Brasilia)
 - o 7 pysyvää edustustoa kansainvälisissä järjestöissä: Etjy (Wien), EU (Bryssel), Euroopan neuvosto (Strasbourg), OECD ja Unesco (Pariisi), YK (New York), Geneve, Nato (Bryssel).
- Tällä hetkellä toimipisteissä työskentelee n. 600 Helsingistä lähetettyä henkilöä. Useimmissa edustustoissa työskentelee 2-4 lähetettyä virkamiestä. Lisäksi edustustojen palveluksessa on n. 1 000 asemamaista palkattua työntekijää.
- Vuoden 2026 aikana suljetaan edustustot Kabulissa, Afganistanissa, Yangonissa, Myanmarissa ja Islamabadissa, Pakistanissa.

- Vuoden 2026 aikana on tarkoitus avata konsulaatti Münchenissa, Saksassa. Konsulaatti tulee keskittymään viennin ja kaupan edistämiseen.
- Lisäksi ulkoministeriö valmistelee Business Finlandilta siirtyneiden toimipisteiden avaamista Suomen suurlähetystöjen alaisuuteen sellaisissa kaupungeissa, joissa ulkoasiainhallinnolla ei ole edustustoa. Tällaisia kaupunkeja ovat mm. Ho Chi Minh, Vietnam, Sydney, Australia, Istanbul, Turkki, Palo Alto, Yhdysvallat ja Toronto, Kanada.

Suomen ulkomaanedustustot

- Kipupisteet: Ulkoasiainhallinnolle osoitetut säästöt edellyttävät edustustoverkon tarkastelua samalla kun kasvavat turvallisuusuhat aiheuttavat lisämenoja. Lisäksi valuuttakurssivaihtelu aiheuttaa riskejä rahoituksen riittävyyteen.

24.01.02 Team Finland -uudistuksen vienninedistämisen palvelut

- Business Finlandin ulkomaantoiminnot integroitiin ulkoasiainhallintoon 1.1.2026. Integraation myötä yritykset saavat ulkomailla tarjottavat nykyiset ulkoasiainhallinnon ja Business Finlandin yhdistetyt palvelut keskitetysti.
- Momentin määrärahat ovat kehyskaudella 20,392 milj. euroa.
- Määrärahoissa on otettu huomioon hallituksen aiemmat säästöpäätökset.
- Uudistuksessa Business Finlandin ulkomaanverkoston viennin ja kansainvälistymisen edistämisen tehtävät siirtyivät ulkoasiainhallintoon. Muu kuin vienninedistämisen tehtävissä ulkomaanverkostossa toimiva henkilöstö (Invest in Finland; Work in Finland; Visit Finland; innovaatioyhteistyö; Foresight) jäi edelleen TEM/Business Finlandin ohjaukseen mutta toimii ulkoedustuksessa Team Finland -maajohtajana toimivan edustuston päällikön alaisuudessa.
- Osana uudistusta Team Finland -verkoston johtamisrakenteen uudistamiseksi ulkoministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat nimenneet uuden Team Finland -johtoryhmän. Johtoryhmä tuo viennin ja kansainvälistymisen edistämisen kotimaan- ja ulkomaantoiminnot yhteen TEM:n vastatessa kokonaisuuden kotimaantoiminnoista ja ulkoministeriön ulkomaantoiminnoista.
- Syyskuussa 2025 hyväksyttiin myös uusi Team Finland -strategia tavoitteineen, toimiala- ja kohdemaavalintoineen sekä mittareineen.
- Momentin määrärahoista maksetaan tällä hetkellä 142 htv:n palkkausmenot, näistä 16 htv:tta työskentelee ministeriössä Helsingissä. Resursointia tarkastellaan jatkuvasti TF-strategian prioriteettien pohjalta.
- Kipupisteet: Toimintaan on käytettävissä aiempaa pienemmät määrärahat.

24.01.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttien menot

- Momentin perustaso on 1,0-1,2 milj. euroa vuodessa.
- Määrärahaa käytetään ulkomailla sijaitsevien tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen ylläpito- ja investointimenojen maksamiseen.
- Instituuteista saatavat vuokratulot on budjetoitu momentille 12.24.20.

24.01.74 Talonrakennukset

- Määrärahakehys on 6,0 milj. euroa/vuosi.
- Momentille vuoden 2026 talousarviossa osoitettu yritystukisäästön uudelleenkohdennus 1,2 milj. euroa on osoitettu siviilikriisinhallinnan ja rauhanvälityksen määrärahoihin.
- Kipupiste: Investointirahoituksen taso on riittämätön suhteessa edustustokiinteistöjen korjausvelkaan.

Kriisinhallinta

24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot

- Ulkoministeriön pääluokassa menoihin on osoitettu 45 milj. euroa vuonna 2027 ja 40 milj. euroa vuosittain vuodesta 2028 lähtien (ulkoministeriö ja puolustusministeriö yhteensä 116,3 milj. euroa vuonna 2027, sen jälkeen 111,3 milj. euroa vuosittain).
- Libanonin kriisinhallintaoperaation (UNIFIL) päättymisen johdosta 5,0 milj. euroa vuonna 2027 ja vuodesta 2028 eteenpäin 10 milj. euroa vuosittain.
- Lisäksi momentin määrärahoihin on tehty 3,08 milj. euron vuosittainen vähennys määrärahan tarkentuneen käyttöarvion johdosta.
- Yhdessä momentin 27.30.20 määrärahan kanssa määrärahaa saa käyttää enintään 450 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkausmenoihin.
- Suurimmat operaatiot ovat Libanonin kriisinhallintaoperaation päättymisen jälkeen EUMAM/Ukrainan koulutusoperaatio ja Kosovon kriisinhallintaoperaatio (KFOR).
- Momentilla on ns. varalla olo -rahaa n. 10 milj. euroa/vuosi kehyskaudella.

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan

- Kehyskauden määrärahat ovat 17 milj. euroa/vuosi.
- Momentille on osoitettu 500 000 euron vähennys yritystukisäästön uudelleenkohdennuksesta momentilta 24.01.74.
- Määrärahaa saa käyttää enintään 140 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkausmenoihin; kehysissä toimintaan osoitettu määräraha ei kuitenkaan mahdollista näin suurta asiantuntijamäärää.
- Suurin osa Suomen osallistumisesta siviilikriisinhallintaan suuntautuu EU:n operaatioihin.

24.10.22 Rauhanvälitys

- Määrärahojen perustaso on 3,2 milj. euroa/vuosi.
- Momentille on osoitettu 700 000 euron vähennys yritystukisäästön uudelleenkohdennuksesta momentilta 24.01.74.
- Suomen tavoitteena on edistää rauhanvälitystä aktiivisesti ja johdonmukaisesti. Suomi tukee rauhanvälitykseen liittyviä vuoropuheluprosesseja, edistää käynnissä olevien konfliktien ratkaisua sekä vahvistaa rauhanvälitystoimintaa ja rauhanvälityskapasiteettia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.
- Määrärahasta n. 75 % käytetään julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti.

Kansainvälinen kehitysyhteistyö

- Varsinaisen kehitysyhteistyön määräraha momentilla 24.30.66 on 483 milj. euroa vuonna 2027, 484 milj. euroa vuosittain vuosina 2028–2030.

- Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun kohde. Ukrainan tuen momentille 24.30.69 esitetään määrärahaa noin 57 milj. euroa vuodelle 2027 ja noin 58 milj. euroa vuodessa vuosille 2028–2029 sekä 68 milj. euroa vuodelle 2030. Momentille on kohdennettu 10,1 milj. euron vuotuinen vähennys vuosille 2027–2029, joka aiheutuu rahoituksen siirrosta Euroopan jälleenrakennus ja kehityspankin (EBRD) pääoman korottamiseen. Pääomankorotus on EBRD:n puolelta sidottu Ukrainan tukemisen jatkamiseen sodan aikana sekä Ukrainan jälleenrakennuksen rahoittamiseen.
- Humanitaarisessa avussa on painotettu kaikkein haavoittuvimpien auttamista. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentille on budjetoitu humanitaariseen apuun 55 milj. euroa vuodelle 2027 ja tuki Ukrainalle momentille vähintään 22 milj. euroa vuosittain kehyskaudelle. Lisäksi kehyspääatöksen 2025 mukaisesti perustetulle momentille 24.90.67 Humanitaarinen katastrofiapu budjetoidaan 30 milj. euroa määrärahaa vuosittain. Yhteensä humanitaarisen avun osuus on noussut jo 20 prosenttiin ulkoministeriön kehitysrahoituksesta.
- Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,105 miljardia euroa vuonna 2027, ja se vastaa 0,37 prosenttia bruttokansantulosta. Osuuden arvioidaan laskevan 0,33 prosenttiin kehyskaudella.
- Osana talouden tasapainottamistoimia ulkoministeriön hallinnoimaan kehityspoliittisten lainojen ja sijoitusten momentin 24.30.89 määrärahaan tehtiin kevään 2026 kehysriihessä 35 miljoonan euron vuotuinen vähennys vuosille 2027–2030.
- Finnfundin pääomaa momentilla 24.30.88 korotetaan 5 milj. euroa per vuosi kehyskaudella.

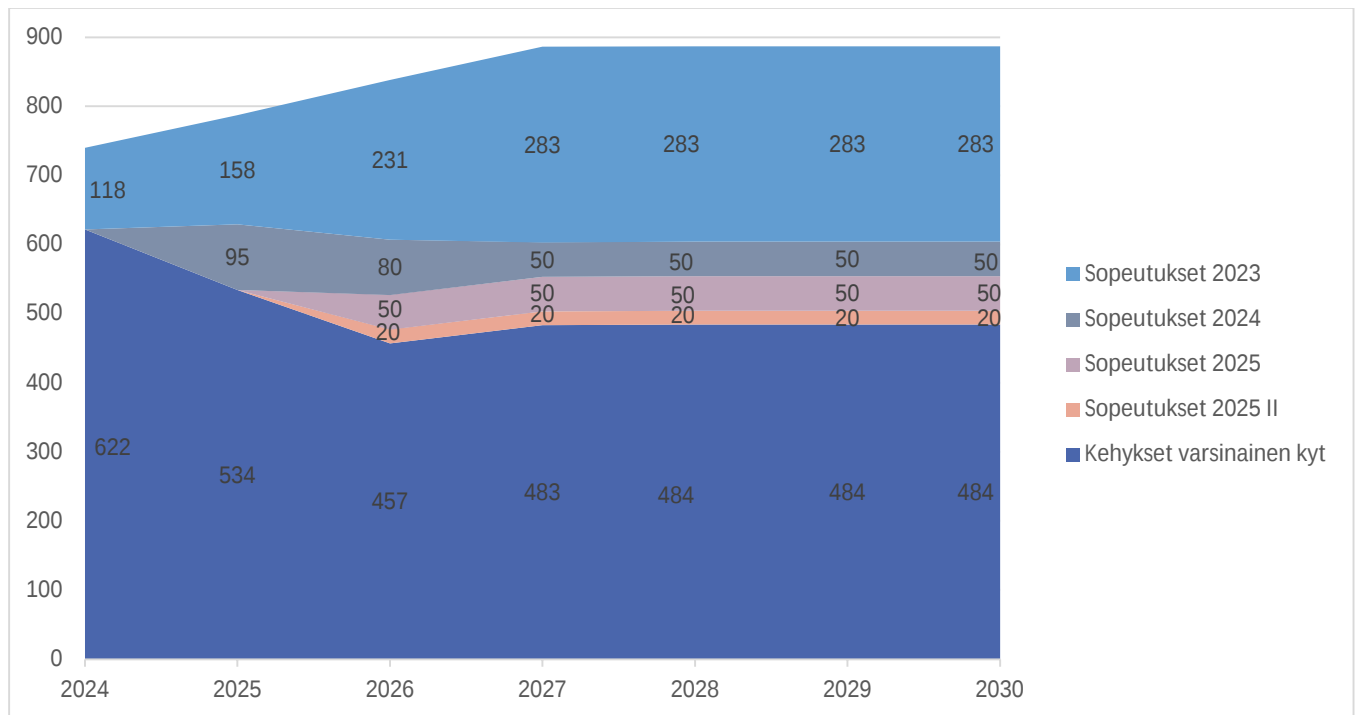
ODA-skenaario vuosille 2027–2030

luvut milj. euroa	2027	2028	2029	2030
24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö	483,306	483,789	483,789	483,789
Muu ODA (TAE 2026 arvion mukainen) ¹	621,644	621,454	621,454	621,454
ODA yhteensä	1 104,950	1 105,243	1 105,243	1 105,243
ODA/BKTL	0,3660 %	0,3511 %	0,3377 %	0,3260 %
BKTL, VM maaliskuu 2026	301 894	314 761	327 294	339 037

- Kehitysyhteistyön painopiste on siirtynyt kahdenvälisistä hallitusten välisistä maaohjelmista kotimaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön. Hallitusohjelman painopisteiden ja kehyspäättöksen mukaisesti kansalaisjärjestöjen rahoitus on noussut selvästi hallituskaudella, ja se on 20 % momentin määrärahasta kehyskaudella.
- Kehitysrahoituksen eri muodot täydentävät toisiaan. Tuloksellisen kehityspolitiikan saavuttamiseksi tarvitaan sekä lahjamuotoista että laina- ja sijoitusmuotoista kehitysrahoitusta.
- Kehitysyhteistyössä vahvistetaan kaupan ja kehityksen entistä tiiviimpää yhteyttä. Suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia kehitysmaissa sekä yritysten edellytyksiä hakea rahoitusta YK:lta, EU:lta ja kehitysrahoituslaitoksilta edistetään ja lisätään suomalaisten yritysten hyödyntämistä kehitysyhteistyössä ja kehityssijoituksissa.
- Jatkuvuus näkyy myös kehityspolitiikan painopisteissä, jotka ovat naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen, joka on keskeistä myös väestönkasvun hillinnässä, sekä koulutus ja ilmastotoimet sekä digitalisaatio.
- Suomi ajaa tavoitteitaan myös EU:n kehityspolitiikassa, kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa ja YK-järjestöissä. Suomi edistää tehokkaasti suomalaisten yritysten osallistumista EU:n Global Gateway -aloitteen puitteissa rahoitettaviin investointihankkeisiin.
- Suomen kehitysyhteistyö on ehdollistettu omien kansalaisten vastaanottamiselle ja kansainvälisen sääntöperusteisen järjestyksen tukemiselle. Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Kehitysyhteistyövarojen käyttöä valvotaan tehokkaasti. Mikäli väärinkäytöksiä havaitaan, tämä johtaa tuen leikkaamiseen tai lakkauttamiseen ja mahdollisuuksien mukaan takaisinperintään.
- Kipupiste: Kehitysyhteistyöhön hallituskaudella kohdennetut leikkaukset ovat olleet merkittäviä hallituskaudella, minkä takia on jouduttu tekemään vähennyksiä myös hallitusohjelman prioriteetteihin sekä olemassa oleviin sopimuksiin vuosijakaumanmuutoksia.

¹Muu ODA sisältää mm. tuki Ukrainalle-momentin, humanitaarisen katastrofiavun momentin, kehityspoliittiset lainat ja sijoitukset sekä Finnfundin pääoman korotuksen ODA-osuudet

Varsinainen kehitysyhteistyö, kehykset ja sopeutukset vuosille 2024–2028, luvut milj. euroa

Muut momentit

24.90.50 Eräät valtionavut

- Momentin määrärahat ovat 1,8 milj. euroa/vuosi.
- Määrärahaan on sisällytetty työ- ja elinkeinoministeriöltä osana Team Finland -uudistusta siirtyneet Osuus-kunta Viexpon (420 000 euroa) ja Suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin (400 000 euroa) avustuksiin käytetyt määrärahat.
- Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten myöntämiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti ulkoministeriön toimialaan liittyville järjestöille ja sellaisille järjestöille ja yhteisöille, jotka edistävät yritysten kansainvälistymistä.
- Kipupiste: Määräraha on niukka, mikä vaikuttaa rahoitettavien järjestöjen määrään ja rahoitusosuuksiin

24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

- Momentille on osoitettu 152,7 milj. euroa vuonna 2027, 87,1 milj. euroa vuonna 2028, 87,5 milj. euroa vuonna 2028 ja 87,9 milj. euroa vuonna 2030.
- Määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen sekä Euroopan rauhanrahaston vähimmäistalletusjärjestelmän ennakkomaksuihin.
- Momentin määrärahasta on vuonna 2027 yhteensä 141,5 miljoonaa euroa (93 %) pakollisia jäsenmaksuja ja rahoitusosuuksia. Vastaavat luvut ovat 76,5 miljoonaa euroa (88 %) vuonna 2028, 77,1 miljoonaa euroa (88 %) vuonna 2029 ja 77,5 miljoonaa euroa (88 %) vuonna 2030.
- Suurimmat pakolliset erät ovat Suomen maksuosuudet Euroopan rauhanrahastoon (vuonna 2027), YK:n rauhaturvajoukoille, YK:n sääntömääräiseen talousarvioon ja Naton siviilibudjettiin. Momentin pakollisista menoista voidaan säästää ainoastaan irtautumalla ao. organisaatioista.
- Vapaaehtoisen rahoituksen osuus momentilla on n. 10 milj. euroa vuosittain.
- Kipupisteet: Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaun vaikutukset nostavat kansainvälisten organisaatioiden jäsenmaksuja ja rahoitusosuuksia ja varsinkin vapaaehtoisrahoitukseen kohdistuu suuria paineita; kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta noin puolet on dollaripohjaisia.

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmassa kertyvän sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin, n. 31 milj. euroa vuonna 2027 ja n. 24 milj. euroa/vuosi vuosina 2028-2030.
- Tulot kertyvät hallinnonalan viisumien käsittelymaksuista, kiinteistöjen myyntituloista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista ja YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan muille momenteille. Lisäksi momentille tuloutetaan kehitysyhteistyön yhteistoimintahankkeiden tulot.
- Erityisesti viisumien käsittelymaksutulojen arviointi on edelleen hankalaa ottaen huomioon itärajan rajoitusten vaikutukset ja kansainvälinen tilanne.